

ЖИВА МАСА ТА ВІК ПЕРШОГО ОСІМЕНІННЯ ТВАРИН УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ І ЇХ ЗВ'ЯЗОК З МОЛОЧНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ

М. І. Кузів, к. с.-г. н.,

logir@ukr.net

Інститут біології тварин НААН

Майбутня відтворювальна здатність, молочна продуктивність і тривалість господарського використання у значній мірі залежить від живої маси та віку при осіменінні телиць. Вік першого осіменіння пов'язаний з біологічними особливостями породи, живою масою і розвитком тварин. Дослідження багатьох вчених спрямовані на пошуки критеріїв оптимальної живої маси і віку телиць при першому осіменінні, при яких забезпечується висока продуктивність і низька собівартість продукції при збереженні здоров'я тварин.

Дослідження проведені на тваринах української чорно-рябої молочної породи в ТзОВ «Молочні ріки» Сокальському і Бродівському відділеннях, племінному репродукторі «Селекціонер» Львівської області та племінному заводі «Ямниця» Івано-Франківської області.

У тварин племзаводу «Ямниця» вік першого осіменіння становив 552,7 дні, що нижче порівняно з коровами ТзОВ «Молочні ріки» Сокальського відділення на 10,1, Бродівського відділення — на 21,6 і племрепродуктора «Селекціонер» — на 8,5 днів при $P < 0,001$ у всіх випадках. Жива маса при першому осіменінні найвищою була у тварин ТзОВ «Молочні ріки» Сокальського відділення і становила 409,7 кг, що більше порівняно з коровами Бродівського відділення на 5,5, племзаводу «Ямниця» — на 4,4 і племрепродуктора «Селекціонер» — на 17,0 кг при $P < 0,001$ у всіх випадках.

Тварини української чорно-рябої молочної породи в умовах західного регіону України характеризуються високою молочною продуктивністю. У корів племзаводу «Ямниця» за I лактацію величина надою становила 5460 кг, вміст жиру в молоці — 3,82 %, вихід молочного жиру — 208,1 кг, за II лактацію 5605-3,79-212,1, за III лактацію — 5884-3,87-227,9 і за кращу лактацію — 6618-3,84-254,0. У корів ТзОВ «Молочні ріки» Сокальського відділення ці показники становили — I — 5190-3,80-197,0, II — 5416-3,79-205,2, III — 5830-3,79-221,2, краща — 5936-3,80-255,6, Бродівського відділення — I — 4841-3,86-187,5, II — 5079-3,87-197,2, III — 5171-3,86-199,7, краща — 5450-3,86-211,3 і племрепродуктора «Селекціонер» — I — 4592-3,82-175,4, II — 4953-3,82-189,2, III — 5038-3,82-192,6, краща — 5470-3,84-210,0.

Встановлено, що молочна продуктивність корів залежить від їх живої маси при першому осіменінні. За I, II, III і кращу лактації у корів племзаводу «Ямниця», жива маса яких при першому осіменінні становила 400–419 кг, порівняно з тваринами осімененими з живою масою до 380 кг, величина надою та вихід молочного жиру були більшими на 1299 ($P < 0,001$) та 47,3 ($P < 0,001$), 954 ($P < 0,001$) та 32,3 ($P < 0,001$), 915 ($P < 0,001$) та 32,0 ($P < 0,001$) і 1224 ($P < 0,001$) та 42,0 ($P < 0,001$), з живою масою 380–399 кг — на 759 ($P < 0,001$) та 28,8 ($P < 0,001$), 626 ($P < 0,001$) та 22,7 ($P < 0,001$), 536 ($P < 0,001$) та 20,1 ($P < 0,001$) і 691 ($P < 0,001$) та 25,6 ($P < 0,001$), з живою масою 420–439 кг — на 117 та 5,0; 237 та 8,6; 62 та 2,2 і 220 та 8,0, з живою масою 440 кг і більше — на 69 та 3,2; 288 та 13,6 ($P < 0,05$), 226 та 12,6 і 480 кг ($P < 0,01$) та 21,6 кг ($P < 0,001$) відповідно. У ТзОВ «Молочні ріки» Сокальського відділення найвищою молочною продуктивністю характеризувалися корови, жива маса яких при першому осіменінні становила 420–439 кг. У Бродівському відділенні між тваринами, які при першому осіменінні мали живу масу 420–439 та 440 кг і більше, а в племрепродукторі «Селекціонер» ще і — 400–419 кг в досліджувані лактації за показниками молочної продуктивності вірогідної різниці не виявлено, а корови, які мали меншу живу масу, відповідно мали і нижчі показники продуктивності.

Молочна продуктивність корів у меншій мірі залежить від віку першого осіменіння, ніж від живої маси при першому осіменінні. У племзаводі «Ямниця» найвищі величини надою та вихід молочного жиру були у первісток, яких осіменили у віці 487–547 днів однак, вірогідну перевагу вони мали лише над тваринами, яких осіменили у віці 548–607 днів. За II, III та кращу лактації між коровами, яких осіменили у різні вікові періоди за показниками молочної продуктивності вірогідної різниці не виявлено. У ТзОВ «Молочні ріки» Сокальського відділення величина надою та вихід молочного жиру за всі лактації були найнижчими у корів, яких осіменили у віці 608 днів і більше. У Бродівському відділенні між тваринами, яких осіменяли у віці до 487 і 487–547 днів за величиною надою та виходом молочного жиру за досліджувані лактації вірогідної різниці не виявлено (виняток — вихід молочного жиру за II лактацію), у корів осіменених у віці 548–607 і 608 днів і більше ці показники були вірогідно нижчими. У племрепродукторі «Селекціонер» первістки, яких осіменяли у віці до 487 днів поступалися за величиною надою та виходом молочного жиру тваринам, яких осіменяли у віці 487–547 днів на 350 ($P < 0,01$) та 9,5, у віці 548–607 днів — на 387 ($P < 0,01$) та 11,0 ($P < 0,05$), у віці 608 днів і більше — на 274 кг ($P < 0,05$) та 7,5 кг. За II і III лактації корови, яких осіменяли у віці 608 днів і більше поступалися за величиною надою та виходом молочного жиру тваринам, яких осіменяли у віці 548–607 днів на 275 ($P < 0,001$) та 9,7 ($P < 0,01$) і 385 ($P < 0,001$) та 14,0 ($P < 0,001$), у віці 487–547 днів — на 196 ($P < 0,05$) та 6,7 ($P < 0,05$) і 282 ($P < 0,01$) та 9,4 ($P < 0,05$), у віці до 487 днів — на 103 та 6,6 і 163 кг та 8,2 кг відповідно. За кращу лактацію вірогідна різниця за цими показниками була між коровами осімененими у віці 608 днів і більше та 548–607 і 487–547 днів.

Таким чином, телиць української чорно-рябої молочної породи в західному регіоні України доцільно осіменяти у віці 487–547 днів, або 16–18 місяців при досягненні ними живої маси 400 кг.